

Vastuvõtmise kuupäev : 28/07/2026

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-622/26 – 1

Kohtuasi C-622/26 [Modeños]ⁱ

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

9. juuni 2026

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Galicia autonoomse piirkonna kõrgeim kohus, Hispaania)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

27. mai 2026

Apellant:

WH

Vastustajad:

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)

[...]

[...] SALA DE LO SOCIAL DEL TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTICIA DE GALICIA (GALICIA TEISE ASTME KOHTU SOTSIAALKOLLEEGIUM) [...]

[eelotsusetaotluse esitanud kohtu, poolte ja esindajate andmed]

KOHTUMÄÄRUS

[...]

ⁱ Kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

[Menetluse, ettekandja-kohtuniku, poolte ja nende esindajate andmed]

FAKTILISED ASJAOLUD

ESITEKS. WH esitas Instituto Nacional de la Seguridad Sociali (INSS) (riiklik sotsiaalkindlustusamet, Hispaania) vastu menetlemiseks ja lahendamiseks kaebuse Juzgado de lo Social número 2 de los de Vigole (Vido töökohus nr 2, Hispaania), kes jättis 16. jaanuari 2025. aasta kohtuotsusega nimetatud kaebuse rahuldamata.

TEISEKS. Kõnealuses kohtuotsuses tuvastati järgmised faktilised asjaolud: „ESITEKS. WH, kes on sündinud 1. jaanuaril 1956. aastal, on teinud üldise sotsiaalkindlustusskeemi sissemakseid kokku 7939 päeva eest. Tema viimane töösuhe lõppes 25. oktoobril 1991. aastal ning seejärel sai ta 9. novembrist 1991 kuni 8. novembrini 1993 töötuskindlustushüvitist. Kaebajal on 1976. aastal sündinud poeg. TEISEKS. WH on alates septembrist 2017 olnud töötuna arvel ja sai 12. aprillist 2019 kuni 11. märtsini 2020 töötutoetust. KOLMANDAKS. WH taotles 9. novembril 2023 osamakselise vanaduspensioni määramist, millest riiklik sotsiaalkindlustusamet keeldus 13. novembril 2023, kuna ei olnud täidetud konkreetse õiguse omandamise perioodi nõuded ehk 730 päeva pensioni saamise õiguse tekkimise kuupäevale ehk novembrile 2023 eelnenud 15 aasta jooksul. NELJANDAKS. Kaebaja esitatud statistilised tõendid näitavad, et vanuserühmas 50–65 eluaastat on tööhõive määr meeste seas kõrgem kui naiste seas, et naiste vanaduspensionid moodustavad 41% ja meeste omad 55%, mis viitab sellele, et konkreetse õiguse omandamise periood mõjutab naisi rohkem, sest vanaduspensionide protsent on suurem kui tööhõivelõhe ning hooldamise tõttu töölt lahkumise määr on alates 50. eluaastast naiste seas kõrgem kui meeste seas.“

KOLMANDAKS. Kõnealuse kohtuotsuse resolutsioon on sõnastatud järgmiselt: „WH esitatud kaebuse rahuldamata jätmisega tuleb kohtul mõista õigeks riigi sotsiaalkindlustusamet ja Tesorería General de la Seguridad Social (üldine sotsiaalkindlustusfond, Hispaania) kõigi nende vastu esitatud nõuete puhul ning kohus mõistab nad õigeks.“

NELJANDAKS. Kaebaja esitas nimetatud otsuse peale edasikaebuse Tribunal Superior de Justicia de Galiciale (Galicia autonoomse piirkonna kõrgeim kohus, Hispaania). Riiklik sotsiaalkindlustusamet ei ole nimetatud kaebust vaidlustanud.

VIIENDAKS. Pärast esitaja-kohtunikule teabe tutvustamist ja kolleegiumi nõupidamist otsustas kohus 23. aprillil 2026 järgmist: „Kuna Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Galicia autonoomse piirkonna kõrgeim kohus) sotsiaalkolleegiumi kojal on käesolevas kohtuasjas kohaldatavate liidu õigusnormide tõlgendamise kohta küsimusi, otsustatakse menetlus peatada ja anda pooltele võimalus esitada kümne päeva jooksul oma seisukoht Euroopa Kohtule vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 267 (endine ELL artikkel 234) järgmiste aspektide tõlgendamiseks võimaliku eelotsusetaotluse esitamise kohta: 1. esimene küsimus, mille võiks esitada, on see, kas naiste ebasoodsamasse olukorda seadmise märgina, mis põhjustaks vanaduspensioni saamise konkreetse

õiguse omandamise perioodi nõude (TRLGSSi artikli 205 lõike 1 punkt b) puhul kaudset diskrimineerimist, tuleb käsitada kaebaja esitatud tõendeid, mis tuginevad esitatud statistikale, milles on tõendatud, et vanuserühmas 50–65 eluaastat on tööhõive määr meeste seas kõrgem kui naiste seas, et naiste vanaduspensionid moodustavad 41% ja meeste omad 55% ning hooldamise tõttu töölt lahkumise määr on alates 50. eluaastast naiste seas kõrgem. Kõik see toimub koostöös haldusasutuse järjepideva keeldumisega, hoolimata kohtulikest nõuetest, esitada viimase viie aasta kohta – 1. jaanuarist 2019 kuni 31. detsembrini 2023 – soopõhine teave konkreetse õiguse omandamise perioodi nõude täitmata jätmise tõttu pensionist keeldumise, nimetatud ajavahemiku jooksul eitava vastuse saanud meeste ja naiste arvu ning keeldumiste osakaalu kohta sugude kaupa. 2. Teine küsimus, mille võiks esitada on see, kas sellist riigisisest õigusnormi nagu TRLGSSi artikli 205 lõike 1 punkt b, milles nõutakse vanaduspensionide saamiseks konkreetse õiguse omandamiseks viimase 15 aasta jooksul kaheaastast sissemaksete perioodi, saab tõlgendada nii, et tegemist on ebasoodsamasse olukorda seadmisega, mis põhjustab kaudse diskrimineerimise soo alusel, mis on vastuolus 19. detsembri 1978. aasta direktiivi 79/9/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas ning selle artikli 4 lõikega 1, milles on nähtud ette soolise diskrimineerimise keeld, arvestades, et kohtuasjas tõendatud asjaoludest nähtub, et vanuserühmas 50–65 eluaastat on tööhõive määr meeste seas kõrgem kui naiste seas, et naiste vanaduspensionid moodustavad 41% ja meeste omad 55% ning hooldamise tõttu töölt lahkumise määr on alates 50. eluaastast naiste seas kõrgem, mis võimaldab järeldada, et vanaduspensionide saamise konkreetse õiguse omandamise perioodi nõuet on naistel keerulisem täita kui meestel.“

KUUENDAKS. Mõlemad pooled esitasid oma seisukohad. Kaebaja, kes pooldab eelotsuse küsimuse esitamist, märkis oma seisukohtades: „käesolevad seisukohad ja väited on esitatud, toetamaks asjaomase kolleegiumi poolt eelotsusetaotluse esitamist.“

Sotsiaalkindlustusameti esindaja väidab riikliku sotsiaalkindlustusameti nimel ja teda esindades oma seisukohtades järgmist: „käesolevad seisukohad on esitatud ja käsitlevad eelotsusetaotluse esitamise asjakohasuse puudumist.“

ÕIGUSLIKUD PÕHJENDUSED

ESITEKS. Faktilised asjaolud. Võttes arvesse esimese astme kohtu otsuses tuvastatud asjaolusid, mida ei ole vaidlustatud, tuleb Euroopa Liidu Kohtusse pöördumisel arvesse võtta järgmisi asjaolusid:

1. Kaebaja, kes on sündinud 1. jaanuaril 1956, tõendab, et ta on teinud üldise sotsiaalkindlustusskeemi sissemakseid kokku 7939 päeva eest, tema viimane töösuhe lõppes 25. oktoobril 1991 ning seejärel sai ta 9. novembrist 1991 kuni 8. novembrini 1993 töötuskindlustushüvitist.

Kaebaja on alates septembrist 2017 olnud töötuna arvel ja sai 12. aprillist 2019 kuni 11. märtsini 2020 töötutoetust.

2. Kaebaja taotles 9. novembril 2023 osamakselise vanaduspensioni määramist, millest riiklik sotsiaalkindlustusamet keeldus 13. novembril 2023, kuna täidetud ei olnud konkreetse õiguse omandamise perioodi nõue (kaheaastane sissemaksete periood pensioni saamise õiguse tekkimise kuupäevale eelnenud 15 aasta jooksul).

3. Juzgado de lo Social n.º 2 de Vigo (Vigo töökohus nr 2) võttis esitatud kaebuse menetlusse ning palus vastustajast haldusametil esitada lisades nõutud dokumendid. Sotsiaalkolleegium palus 12. juuni 2024. aasta kohtumäärusega riiklikul sotsiaalkindlustusametil esitada toimikusse kaebaja poolt kolmandas lisas nõutud dokumendid: soopõhine teave viimase viie aasta jooksul (1. jaanuarist 2019 kuni 31. detsembrini 2023) konkreetse õiguse omandamise perioodi nõude täitmata jätmise tõttu pensionist keeldumise kohta ehk selle kohta, kui paljudele meestele ja kui paljudele naistele keelduti nimetatud ajavahemikul pensioni määramisest, ning lisaks esitada arvutuskäik selle kohta, kui suure protsendi moodustavad keeldumised nimetatud ajavahemiku jooksul mõlema soo puhul.

Kuna riiklik sotsiaalkindlustusamet ei täitnud nimetatud nõuet, palus kohus 11. septembri 2024. aasta korraldusega riiklikul sotsiaalkindlustusametilt uuesti eelnimetatud kohtumääruse täitmist.

4. Esimese astme kohus jättis kaebuse rahuldamata ja keeldus vanaduspensioni määramisest konkreetse õiguse omandamise perioodi nõude täitmata jätmise tõttu ning leidis, et konkreetse õiguse omandamise perioodi puhul ei saa kohaldada sissemaksete puudumise perioodi arvestamata jätmist käsitlevat kohtupraktikat, tulenevalt käesoleva kohtuasja konkreetsetest asjaoludest.

5. Kaebaja esitas kohtuotsuse peale edasikaebuse, milles ta palus tuvastada kohtuotsuse tühisuse, selles ei käsitatud tõendatuna konkreetse õiguse omandamise perioodi nõude negatiivset mõju naistele ning teise võimalusena tühistada kohtuotsus, et tunnustada õigust vanaduspensioni määramisele ja maksmisele, viidates muu hulgas kaudsele diskrimineerimisele soo alusel.

Riiklik sotsiaalkindlustusamet ei ole nimetatud kaebust vaidlustanud.

TEISEKS. Riigisisene õiguslik raamistik.

– Kuninga 30. oktoobri 2015. aasta seadusandlik dekreet 8/2015, millega kiidetakse heaks üldise sotsiaalkindlustusseaduse konsolideeritud redaktsioon (Real Decreto Legislativo 8/2015 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General de la Seguridad Social; edaspidi „TRLGSS“), mille artikli 205 lõike 1 punktis b on sätestatud: „Vanaduspensioni on õigus saada isikutel, kellele kohaldatakse üldskeemi ja kes täidavad lisaks artikli 165 lõikes 1 sätestatud üldtingimustele ka järgmised tingimused:

[...] b) isik on teinud sissemakseid vähemalt 15 aasta eest, millest vähemalt kahe aasta eest on tehtud sissemakseid pensioni saamise õiguse tekkimisele eelnenud 15 aasta jooksul. Pensioniõigusliku staaži arvestamisel ei võeta arvesse proportsionaalset osa erakorraliste tasude pealt.

Juhul, kui vanaduspensionini määramisel on isik registrisse kantud või samalaadses olukorras, mille puhul puudub sissemaksete tegemise kohustus, peab eelmises lõikes nimetatud kaheaastane ajavahemik jääma vahetult sissemaksete tegemise kohustuse lõppemisele eelnenud 15-aastase ajavahemiku sisse.“

– 26. jaanuari 1996. aasta kuninglik dekreet 84/1996, millega kiidetakse heaks äriühingute registreerimise ning töötajate sotsiaalkindlustustusega liitumise, nende registreerimise, registrist kustutamise ja andmete muutmise üldeeskirjad (Real Decreto 84/1996 por el que se aprueba el Reglamento General sobre inscripción de empresas y afiliación, altas, bajas y variaciones de datos de trabajadores en la Seguridad Social). Samalaadse olukorrana käsitatakse registris olemist tulenevalt „sunnitud töötusest pärast osamakselise hüvitise või toetuse lõppemist, kui sellises olukorras isik on endiselt tööhõiveametis töötuna arvel“.

Nimetatud õigusnormide tõlgendamisel on asjakohane täpsustada, et Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) on muutnud neid paindlikumaks sissemaksete puudumise perioodi arvestamata jätmist käsitleva kohtupraktikaga, mis seisneb nende ajavahemike arvestamata jätmisel, mille jooksul töötaja ei ole teinud sissemakseid temast mitteolenevatel põhjustel, sealhulgas sunnitud töötus, tingimusel, et tõendatud on tema jätkuv soov töötada, mida näitab asjaolu, et nimetatud isik on katkematult asjaomases tööhõiveametis töötuna arvel ja seda kannet ajakohastatakse.

KOLMANDAKS. Liidu õigus.

– Nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiivi 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas, eelkõige selle artikli 4 lõige 1, milles on nähtud ette otsese ja kaudse soolise diskrimineerimise keeld.

– Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes (uuesti sõnastatud): artikli 2 lõike 1 punkt b (kaudse diskrimineerimise mõiste), artikkel 19 (tõendamiskoormis).

NELJANDAKS. Õigusnormide kohaldamine ja eelotsuse küsimus.

Käesolevas kohtuasjas asjakohaste õigusnormide kohaldamiseks on kolleegiumil tekkinud kaks küsimust.

ESIMENE KÜSIMUS: Esimene käsitleb seda, kas kohtuasja asjaolude puhul on võimalik asuda seisukohale, et olemas on piisavad seisukohad sedastamaks, et esineb ebasoodsamasse olukorda seadmine, mis võib kujutada endast kaudset

diskrimineerimist soo alusel. Euroopa Kohus on tunnistanud, et kasutab selle esinemise tuvastamiseks statistilisi tõendeid tingimusel, et statistika hõlmab piisavat hulka isikuid, ei kajasta täiesti juhuslikke või lühiajalisi nähtusi ja on üldiselt oluline (Euroopa Kohtu 9. veebruari 1999. aasta kohtuotsus *Seymour-Smith & Pérez*, C-167/97, ECLI:EU:C:1999:60).

Arvestades, milliseid raskusi põhjustab keerulise statistika esitamine tihti kodanikele, on Euroopa Kohus täpsustanud, et direktiivi 2006/54/EÜ artiklit 19 „tuleb tõlgendada nii, et selle kohaselt ei pea pool, kes leiab, et talle on niisuguse diskrimineerimise tõttu kahju tekitatud, esitama selle tõendamiseks, et esmapilgul on tegemist diskrimineerimisega, täpseid statistilisi või faktilisi andmeid nende töötajate kohta, keda kõnealused riigisisised õigusnormid puudutavad, kui need andmed ei ole poolele kättesaadavad või on raskesti kättesaadavad“ (Euroopa Kohtu 3. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus *Schuch-Ghannadan*, C-274/18, ECLI:EU:C:2019:828).

Käesolevas kohtuasjas on kaebaja esitanud üldise statistika selle kohta, et vanuserühmas 50–65 eluaastat on tööhõive määr meeste seas kõrgem kui naiste seas, et naiste vanaduspensionid moodustavad 41% ja meeste omad 55%, mis viitab sellele, et konkreetse õiguse omandamise periood mõjutab naisi rohkem, sest vanaduspensionide protsent on suurem kui tööhõivelõhe. Esimese astme kohtu kohtuotsuses on nimetatud tõendid tunnistanud sõnaselgelt tõendatuks ja need on üldteada.

Kaebaja on lisaks palunud, et kohus paluks riiklikul sotsiaalkindlustusametil esitada statistika, mille eesmärk on konkreetsetl tõendada, et konkreetse õiguse omandamise perioodi nõue mõjutab naisi rohkem kui mehi. Kohus pidas tõendeid vastuvõetavaks ja palus riiklikul sotsiaalkindlustusametil need esitada, viimane ei teinud seda, mistõttu esitati sotsiaalkindlustusametile uus nõue, mida amet samuti ei täitnud.

Neil asjaoludel on käesoleva kolleegiumi esimene küsimus, kas kaebaja esitatud tõendid võimaldavad asuda seisukohale, et ta on esitanud piisavad tõendid sedastamiseks, et esineb ebasoodsamasse olukorda seadmine, mis võib kujutada endast kaudset diskrimineerimist soo alusel.

TEINE KÜSIMUS: Kui eelmisele küsimusele vastatakse jaatavalt, esitab kolleegium küsimuse selle kohta, kas riikliku sotsiaalkindlustusameti väiteid saab käsitada piisava põhjendusena diskrimineerimise näitajate ümberlükkamiseks. Ainus põhjendus, mille riiklik sotsiaalkindlustusamet esitab oma seisukohtades eelotsusetaotluse esitamise kohta on see, et sissemaksete puudumise perioodi arvestamata jätmist käsitlev kohtupraktika muudab konkreetse õiguse omandamise perioodi nõude paindlikumaks ning käesoleva kohtuasja puhul ei ole konkreetse õiguse omandamise perioodi nõude paindlikumaks muutmiseks nimetatud kohtupraktikas nõutud tingimused täidetud.

Kolleegiumil on kahtlusi selle osas, kas sissemaksete puudumise perioodi arvestamata jätmist käsitlevas kohtupraktikas kasutusele võetud paindlikumaks muutmise mehhanism on proportsionaalsuse seisukohast piisav, et lükata ümber diskrimineerimise väide, kuna see ei takista ühelgi juhul naiste ebasoodsamasse olukorda sattumist vanaduspensionini määramisel ning eelkõige ei aita see parandada käesolevas kohtuasjas kaebaja ebasoodsamasse olukorda sattumist.

VIIENDAKS. Eeltoodut arvestades ja kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 267 (endine Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikkel 234) otsustakse esitada tõlgendamist käsitlev eelotsuse küsimus resolutsioonis.

RESOLUTSIOON

KOHUS MÄÄRAB esitada Euroopa Liidu Kohtule tõlgendamist käsitlev eelotsuse küsimus järgmises sõnastuses:

1. Kas liidu õiguses soolise diskrimineerimise tõendamiskoormise kohta sätestatud eeskirjade ja üldiselt direktiivi 2006/54/EÜ artikli 19 alusel saab asuda seisukohale, et kaebaja on täitnud kohustuse tõendada piisavalt naiste ebasoodsamasse olukorda sattumist, mis võib Hispaania sotsiaalkindlustussüsteemis vanaduspensionini määramisel (TRLGSS artikli 205 lõike 1 punkt b) konkreetse õiguse omandamise perioodi nõude puhul kujutada endast kaudset diskrimineerimist, arvestades, et kaebaja on esitanud tõendid, mis on võimaldanud tunnistada tõendatuks, et vanuserühmas 50–65 eluaastat on tööhõive määr meeste seas kõrgem kui naiste seas, et naiste vanaduspensionid moodustavad 41% ja meeste omad 55% ning hooldamise tõttu töölt lahkumise määr on alates 50. eluaastast naiste seas kõrgem, ning arvestades, et haldusamet on järjepidevalt ja hoolimata kohtulikest nõuetest keeldunud esitamast tõendeid, mis käsitlevad viimase viie aasta kohta – 1. jaanuarist 2019 kuni 31. detsembrini 2023 – soopõhist teavet konkreetse õiguse omandamise perioodi nõude täitmata jätmise tõttu pensionist keeldumise, nimetatud ajavahemiku jooksul eitava vastuse saanud meeste ja naiste arvu ning keeldumiste osakaalu kohta sugude kaupa?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas direktiivi 79/7/EMÜ artikliga 4 on vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu seda on TRLGSSi artikli 205 lõike 1 punkt b, milles nõutakse vanaduspensionini saamiseks konkreetse õiguse omandamiseks viimase 15 aasta jooksul kaheaastast sissemaksete perioodi, kuivõrd tegemist on vanaduspensionini määramist mõjutava nõudega, mida on naistel keerulisem täita kui meestel, ja kuna tegemist on kaudse diskrimineerimisega soo alusel ning eelkõige, kas sissemaksete puudumise perioodi arvestamata jätmist käsitlevat kohtupraktikat saab pidada sellise ebasoodsama olukorra korrigeerimiseks piisavaks meetmeks?

[...]

[menetluse peatamine ja lõpuvormelid]